

7. SUBSTANTIVELE DE DECLINAREA a 3a

7.1 *Prezentare generală*

Substantivele de declinare a treia folosesc un set generic de terminații, diferit de cele ale declinărilor 1a și 2a. De fapt, acesta se ramifică în numeroase subcazuri (subseturi, subcategorii de substantive, o „junglă” de subcazuri și terminații). Tabelul următor permite o comparație între paradigmele principale ale celor trei declinări:

Declinarea 1a – 2a

Declinarea 3a

	M-2	F-1	N-2	M / F	N
Nom. sg.	ος	η,α1,α2	ον	-	-
Ac. sg.	ον	ην, αν	ον	α sau ν	-
Gen. sg.	ου	ης, ας	ου	ος, ως	ος
Dat. sg.	ι-subscris	ι-subscris	ι-subscris	ι	ι

	M-2	F-1	N-2	M / F	N
Nom. pl.	οι	αι	α	ες, εις	α
Ac. pl.	νς (ους)	ας	α	ας	α
Gen. pl.	ων	ων	ων	ων	ων
Dat. pl.	οις	αις	οις	σι(ν)	σι(ν)

După unii autori subgrupele distincte ar fi în număr de cinci, pentru alții zece, iar unele gramatici enumeră 60 de categorii diferite de substantive. Se pot observa, în mare, două grupe de substantive, cu patru, respectiv trei categorii (în total șapte).

Grupa 1 este grupa substantivelor cu *temă în consoană* și include patru categorii: trei de substantive masculine și feminine și una de substantive neutre.

Grupa 2 este grupa substantivelor cu *temă vocalică*, și cuprinde două categorii de substantive masculine și feminine, și una de substantive neutre.

Substantivele neutre au terminații specifice, după care pot fi recunoscute (ex., το πνευμα - duh, το τέλος - scop), de exemplu:

Gr. 1N	Singular	Plural	Gr.2N	Singular	Plural
Nom	- μα	- ματα	Nom	- ος	- η
Ac	- μα	- ματα	Ac	- ος	- η
Gen	- ματος	- ματων	Gen	- ους	- εων
Dat	- ματι	- μασι	Dat	- ει	- εσι(ν)

7.2 Prezentarea declinării a 3a pe grupe

Grupa 1 generală, este categoria substantivelor cu temă în consoană și cuprinde următoarele categorii de substantive:

categoria 1.1: substantive masculine mai ales, dar și feminine și neutre, cu temă în lichide - λ, μ, ν, ρ.

Grupa 1.1.a este grupa în substantivelor cu temă în - μ sau ν, de exemplu, ποιμην, ποιμενος, ὄ - păstor; μην, μηνος, ὄ - lună (de calendar); εἰκων, εἰκωνος, ἥ - imagine; ἡγεμων, ἡγεμονος, ὄ - lider; κυων, κυνος, ὄ - câine; κειμων, κειμωνος, ὄ - iarnă; αἰων, αἰωνος, ὄ - veac, epocă, perioadă; ἀμπελων, ἀμπελωνος, ὄ - vie (viță de vie: ἀμπελος, ἀμπελου, ἥ); χιτων, χιτωνος, ὄ - cămașă; ἄγων, ἄγωνος, ὄ - întrecere; πυρ, πυρος, το - foc (la dat. pl. πυρι).

Nom.	ποιμην	ποιμενες
Ac.	ποιμενα	ποιμενας
Gen.	ποιμενος	ποιμενων
Dat.	ποιμενι	ποιμεσι(ν)
Voc.	ποιμηνα	ποιμενες

Grupa 1.1.b cuprinde categoria substantivelor masculine cu temă în - ντ, de fapt cu rădăcină terminată în - ον dar

legată de terminații prin consoana τ, cum sunt: λεων, λεοντος, ὁ - leu; ἄρχων, ἄρχωντος, ὁ - principe, întâi - stățător; ὀδους, ὀδοντος, ὁ - dinte.

Nom.	ἄρχων	ἄρχοντες
Ac.	ἄρχοντα	ἄρχοντας
Gen.	ἄρχοντος	ἄρχοντων
Dat.	ἄρχοντι	ἄρχουσι(ν)
Voc.	ἄρχων	ἄρχοντες

Datorită prezenței lui σ dativul plural aduce o serie de modificări:

- π, β, φ interacționează cu σι devenind ψι.
- κ, γ și χ interacționează cu σι devenind ξι.
- τ, δ și θ cad înaintea lui σι.
- ν cade înaintea lui σι, dar ρ rămîne.

- ν urmat de τ, cad înaintea lui σι și sunt compensate de lungirea lui ο în ου (nu ω): ἄρχων, ἄρχοντος la dativ este ἄρχουσι.

Grupa 1.1.c cuprinde substantivele masculine și feminine, cu temă în - ερ (la nominativ apare de obicei forma contrasă - ηρ), de exemplu: σωτηρ, σωτερος, ὁ - mântuitor, ἄστηρ, ἄστερος, ὁ - stea, astru (la dativ plural ἄστρασι), πατηρ, πατρος, ὁ - tată; μητηρ, μητρος, ἡ - mamă; θυγατηρ, θυγατρος, ἡ - fiică. Ca exemplu, iată declinarea substantivului ὁ πατηρ.

Nom.	πατηρ	πατερες
Ac.	πατερα	πατερας
Gen.	πατρος	πατερων
Dat.	πατρι	πατρασι
Voc.	πατερ	πατερες

La genitiv și dativ singular, vocala din rădăcină, ε, cade. Ea apare la toate formele de plural cu excepția dativului. La dativ plural apare un α scurt de legătură între temă și terminația σι. Unele substantive în - ηρ se deosebesc de πατηρ, de exemplu άνηρ, άνδρος, ό - bărbat, unde ε apare doar la vocativ sing., άνερ.

Nom.	άνηρ	άνδρες
Ac.	άνδρα	άνδρας
Gen.	άνδρος	άνδρων
Dat.	άνδρι	άνδρασι
Voc.	άνερ	άνδρες

Similar, σωτηρ, σωτηρος, ό - mântuitor, păstrează ηρ la toate cazurile; χειρ, χειρος, ή - mână, are rădăcina χειρ (cu excepția dativului plural, χειρι), μαρτυς, μαρτυρος, ό - martor, are rădăcina μαρτυρ - cu excepția dativului plural unde ρ dispăre în fața lui σι și are forma μαρτυσι.

categoria 1.2: masculine și feminine cu temă în guturală - κ, γ, χ. De ex., σαλπιξ, σαλπιγγος, ή - trompetă; σαρξ, σαρκος, ή - carne; γυνη, γυναικος, ή - femeie, nevastă (voc. sing., γυναι); φλοξ, φλογος, ή - flacăra, foc; θριξ, τριχος, ή - (fir de) păr; dativ plural - θριξι. φυλαξ, φυλακος, ή - soldat, gardă.

Nom.	φυλαξ	φυλακες
Ac.	φυλακα	φυλακας
Gen.	φυλακος	φυλακων
Dat.	φυλακι	φυλαξι
Voc.	φυλαξ	φυλακες

categoria 1.3: feminine (dar și masculine), terminate în - ις, sau în - υς la nominativ dar cu *temă în - ιδ, sau - ιτ*, adică cu rădăcină în dentale (τ, δ, θ) cum sunt: ἔλπις, ἔλπιδος, ἦ - nădejde; πιστις, πιστεως, ἦ - credință; χαρις, χαριτος, ἦ - har (ac. sing. χαριν ori χαριτα); λαμπα, λαμπαδος, ἦ - lampă; ἔρις, ἔριδος, ἦ - ceartă; παις, παιδος (ἦ sau ὀ) - copilă, sau copil (vocativ singular παι), πους, ποδος, ὀ - picior; sau νυξ, νυκτος, ἦ - noapte, care seamănă cu substantivele din categoria 1.2 φλοξ, θριξ,

Nom	χαρις	ἔλπις	νυξ
Ac.	χαριν	ἔλπιδα	νυκτα
Gen.	χαριτος	ἔλπιδος	νυκτος
Dat.	χαριτι	ἔλπιδι	νυκτι
Voc.	χαρις	ἔλπις	νυξ

Nom.	χαριτες	ἔλπιδες	νυκτες
Ac.	χαριτας	ἔλπιδας	νυκτας
Gen.	χαριτων	ἔλπιδων	νυκτων
Dat.	χαρισι(v)	ἔλπισι(v)	νυξι(v)
Voc.	χαριτες	ἔλπιδες	νυκτες

Cele mai multe substantive din această categorie se declină ca ἔλπις dar atunci când consoana mută din rădăcină este τ, δ, sau θ, și este precedată de o vocală închisă ca ι sau υ, ele se vor termina la acuzativ în - ν nu în - α. Substantivele monosilabice care se termină în consoane mute ca νυξ, νυκτος, pierd la dativ plural consoana finală și interacționează cu terminația - σι, νυκτ - νυξι.

categoria 1.4: neutre, cu terminații legate de rădăcină prin consoana τ.¹
 Aici se includ substantivele neutre cu temă în -μα, cum sunt: πνευμα, πνευματος - duh; γραμμα, γραμματος - literă; ὄνομα, ὀνοματος - nume; θελημα, θεληματος - voință, αίμα, αίματος - sânge; σωμα, σωματος - trup; βαπτισμα, βαπτισματος - botez; στομα, στωματος - gură; σπερμα, σπερματος - sămânță; άμαρτημα, άμαρτηματος - păcat; ὄραμα, ὀραματος - viziune; κριμα, κριματος - judecată; παθημα, παθηματος - suferință; παραπτωμα, παραπτωματος - greșeală; σχισμα, σχισματος - diviziune; ῥημα, ῥηματος - vorbă, etc.

Nom.	πνευμα	πνευματα
Ac.	πνευμα	πνευματα
Gen.	πνευματος	πνευματων
Dat.	πνευματι	πνευμασι
Voc.	πνευμα	πνευματα

Grupa 1.4 include și alte substantive neutre care nu se termină în -μα, dar au terminațiile atașate tot prin consoana τ, cum sunt: τερας, τερατος - minune, φως, φωτος - lumină; οὖς, ὠτος - ureche; ὕδωρ, ὕδατος - apă; άλας, άλατος - sare.

Grupa 2 principală, este grupa substantivelor cu temă în vocală, și include următoarele categorii de substantive:

¹ Terminația τ nu este folosită în cuvintele grecești. Dacă rădăcina unui substantiv se termină în ματ, acest τ cade la cazurile gramaticale care nu au nici o terminație: astfel, ὀνοματ devine ὀνομα.

categoria 2.1 include substantivele feminine, cu terminația la nominativ în - ις sau - σις, și cu *temă în vocală (- ι)*. De ex.: πολις - oraș, cetate; κρισις - judecată; ἄφεσις - iertare; ἀναστασις - înviere; μιμησις - imitare (multe din aceste cuvinte denotă un proces sau rezultatul unui proces: înviere, imitare – imitație, iertare, etc.).

Nom.	πολις	πολεις
Ac.	πολιν	πολεας
Gen.	πολεως	πολεων
Dat.	πολει	πολεσι(ν)
Voc.	πολι	πολεις

Se poate observa că vocala din rădăcină este înlocuită cu ε la toate cazurile cu excepția nominativului, acuzativului și vocativului singular. La dativ singular ε se unește cu terminația ι rezultatul fiind diftongul ει. La nominativ și acuzativ plural εις denotă contracția ε - ες și, respectiv contracția ε - ας.

categoria 2.2: masculine (cu anumite excepții), cu *temă în - υ*, dar cu terminația la nominativ în - υς. Includ nume de lucruri din natură, de animale, de ex. ὕς, ὕος, ὄ - porc, la feminin: ἡ ὕος; σταχυς - bob de grâu; ἰχθυς, ἰχθυος - pește, etc., sau exprimă o funcție: ἱερευς, ἱερεως - preot; γραμματευς, γραμματεως - cărturar, savant; γονευς, γονεως - părinte; βασιλευς, βασιλεως, ὁ - rege.

Nom.	βασιλευς	βασιλεις
Ac.	βασιλεα	βασιλεις

Gen.	βασιλεως	βασιλεων
Dat.	βασιλει	βασιλευσι
Voc.	βασιλευ	βασιλεις
Nom.	ἰχθυς	ἰχθυες
Ac.	ἰχθυν	ἰχθυας, sau ἰχθυς
Gen.	ἰχθυος	ἰχθυων
Dat.	ἰχθυι ²	ἰχθυσι
Voc.	ἰχθυ	ἰχθυες

categoria 2.3: neutre, cu terminația la nominativ în - ος (*temă în - ες*), de exemplu: κερδος - câștig; ὄρος - munte; σκοτος - întuneric; πληθος - mulțime; τέλος - scop; ἔτος - an; γενος - neam, generație (a nu se confunda cu substantivele masculine de declinarea a 2a, în - ος).

Nom.	γενος	γενη
Ac.	γενος	γενη
Gen.	γενους	γενων
Dat.	γενει	γενεσι(ν)
Voc.	γενος	γενη

Formele rezultate prin contragere trebuie reținute ca atare: ος (-εσ), ους (-εσοσ), ει (-εσι), η (-εσα), ων (-εσων), εσι (-εσαι).

7.3 Exerciții

Vocabular:

² La dativ singular, vocalele υ și ι nu formează diftong.

αἷμα, αἵματος, το - sânge	αἰών, αἰώνος, ὁ – erocă, veac
άνηρ, άνδρος, ὁ - om, soț	άρχων, άρχοντος, ὁ - conducător
βαθος, βαθους, το - adâncime	γαστηρ, γαστρος, ή - matrice
γνωσις, -σεως, ή - cunoaștere	γραμματευς, -εως, ὁ - copist
δυναμις, -εως, ή - putere	έθνος, έθνους, το - națiune, popor
έλπις, έλπιδος, ή - speranță	θελημα, θεληματος, το - voință
θυγατηρ, θυγατρος, ή - fiică	μητηρ, μητρος, ή - mamă
νυξ, νυκτος, ή - noapte,	πατηρ, πατρος, ὁ - tată
πνευμα, πνευματος, το - duh,	σαρξ, σαρκος, ή - carne, fire
σωτηρ, -ος, ὁ - mântuitor	φαρισαιος, ὁ - fariseu
φως, φωτος, το - lumină	χαρις, χαριτος, ή - har
χειρ, χειρος, ή - mână	άλλοτριος,- α,- ον - străin,-ă
αύλη, - λης, ή - staul	βασιλευς, -λεως, ὁ - rege
γενος, γενουος, το - rasă	γραμμα, γραμματος, το - literă
θυρα, ή - ușă	θυρωρος, ὁ - portar
ίχθυς, ίχθυος, ὁ - pește	νομη, ή - pășune
ξενια, ή - ospitalitate	ὄνομα, ὄνοματος, το - nume
ὅσος, η, ον - cât de mult	παραπτωμα,-τος, το - încălcare
παροιμια, ή - pildă, parabolă	περισσος, -η, -ον - abundență,
πλουτος, ὁ, - bogăție	ποιμην, -μενος, ὁ - păstor
πολις, πολεως, ή - oraș	ύδωρ, ύδατος, το - apă

1. Traduceți din limba greacă:

1. ή γυνη δε δοξα άνδρος έστιν. ού γαρ έστιν άνηρ εκ γυναικος άλλα γυνη εξ άνδρος... (1Cor. 11:9-10).

2. εν δε τω μηνι τω έκτω απεσταλη ὁ άγγελος Γαβριηλ άπο του Θεου εις πολιν της Γαλιλαιας ή ὄνομα Ναζαρεθ προς παρθενον έμνηστευμενην άνδρι ὃ ὄνομα 'Ιωσηφ εξ οίκου Δαυιδ και ὄνοματης παρθενου Μαριαμ. (Luca 1:26-27).

3. οὕτως και ἡ ἀναστασις των νεκρων. σπειρεται ἐν φθορα, ἐγειρεται ἐν αφθαρσια. σπειρεται ἐν ἀτιμια, ἐγειρεται ἐν δοξη. σπειρεται ἐν ἀσθενεια ἐγειρεται ἐν δυναμει. σπειρεται σωμα ψυχικον, ἐγειρεται σωμα πνευματικον (1Cor. 15:42-44).

4. ὡσαννα, εὐλογημενος ὁ ἐρχομενος ἐν ὀνοματι κυριου, και βασιλευς του Ἰσραηλ... μη φοβου, θυγατηρ Σιων, ἴδου, ὁ βασιλευς σου ἐρχεται... (Ioan 12:13-15a).

Tabel recapitulativ al declinărilor

<i>Declinarea</i>	<i>1a</i>	<i>2a</i>	<i>3a</i>									
Tip principal de substantive	Feminine - η, α	Masculine - ος Neutre - ον	Mixte <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td>răd. consoană</td> </tr> <tr> <td>1 - λ, μ, ν, ρ (ερ)</td> </tr> <tr> <td>2 - κ, γ, χ</td> </tr> <tr> <td>3 - τ, δ, θ (- ιδ, - ιτ) (- ις, - υς)</td> </tr> <tr> <td>4 - μα</td> </tr> <tr> <td>răd. vocală</td> </tr> <tr> <td>1 - ι (-ις, σις)</td> </tr> <tr> <td>2 - ε (-υς)</td> </tr> <tr> <td>3 - ες (-ος)</td> </tr> </table>	răd. consoană	1 - λ, μ, ν, ρ (ερ)	2 - κ, γ, χ	3 - τ, δ, θ (- ιδ, - ιτ) (- ις, - υς)	4 - μα	răd. vocală	1 - ι (-ις, σις)	2 - ε (-υς)	3 - ες (-ος)
răd. consoană												
1 - λ, μ, ν, ρ (ερ)												
2 - κ, γ, χ												
3 - τ, δ, θ (- ιδ, - ιτ) (- ις, - υς)												
4 - μα												
răd. vocală												
1 - ι (-ις, σις)												
2 - ε (-υς)												
3 - ες (-ος)												
Excepții	Masculine - ης, ας	Feminine - ος										

8. ADJECTIVELE DE DECLINAREA a 3a

Mat. 11:11 Ἄμην, λέγω ὑμῖν: οὐκ ἔγηγεῖται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ: ὁ δὲ μικροτερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἔστιν.

Adevărat vă spun: nu s-a ridicat între cei născuți din femeie cineva mai mare decât Ioan Botezătorul; însă cel mai mic în Împărăția cerurilor este mai mare decât el.

Există două tipuri de adjective de declinarea a treia, propriu-zise (regulate) și mixte, neregulate (au terminații de decl. a 3a și de decl. 1a și a 2a).

8.1 Adjectivele propriu-zise

1. Adjectivele de declinarea 3a propriu-zise, cu temă în - ες, și la nominativ cu terminație în - ης, -ες:

	M. - F.	N.
Nom.	ἀληθης	ἀληθες
Ac.	ἀληθη (ἀληθεσα)	ἀληθες
Gen.	ἀληθους (ἀληθεσος)	ἀληθους
Dat.	ἀληθει	ἀληθει
Voc.	ἀληθες	ἀληθες

Nom.	ἀληθεις	ἀληθη (ἀληθεσα)
Ac.	ἀληθεις	ἀληθη
Gen.	ἀληθων	ἀληθων
Dat.	ἀληθεσι(v)	ἀληθεσι(v)
Voc.	ἀληθεις	ἀληθη

Forma adjectivului neutru la cazurile nominativ și acuzativ singular reprezintă chiar rădăcina, iar pentru genurile masculin și feminin rădăcina este forma de la nominativ singular. În cazul când rădăcina conține consoana σ, ea dispare și are loc o contracție între vocala ε din rădăcină și vocala terminației de decl. 3a:

gen. sg. ἄληθεσ + ος = ἄληθεσος, care devine ἄληθους
 dat. sg. ἄληθεσ + ι = ἄληθεσι, care devine ἄληθει
 ac. sg. ἄληθεσ + α = ἄληθεσα, care devine ἄληθη

2. Adjectivele cu term. de decl. a 3a și a 1a și cu tema în - υ (m,n) și - ει (f):

Nom.	βαθυς	βαθεια	βαθυ
Ac.	βαθυν	βαθειαν	βαθυ
Gen.	βαθεος	βαθειας	βαθεος
Dat.	βαθει	βαθεια	βαθει
Voc.	βαθυ	βαθεια	βαθυ

Nom.	βαθεις	βαθειαι	βαθεα
Ac.	βαθεις	βαθειας	βαθεα
Gen.	βαθεων	βαθειων	βαθεων
Dat.	βαθεσι	βαθειαις	βαθεσι
Voc.	βαθεις	βαθειαι	βαθεα

Multe adjective care au tema în - υ folosesc terminații de decl. 3 a treia la masculin și neutru, în timp ce la genul feminin au terminații de decl. 1 (ει). Vocala υ din rădăcină se schimbă în ε înaintea unei vocale, la genitiv și dativ singular și plural, atât la subst. masculine și neutre, de decl. 3a, cât și la subst. feminine (ει), de decl. 1a.

3. Adjectivele cu terminații de decl. 3a, la masculin și neutru, cu tema - αντ, și de decl. 1-a, la feminin. La feminin grupul ντ se compune cu σ și rămâne doar σ, ex. παντα - πασα. În NT există doar πας, πασα,

παν (tot, toată, fiecare) și formele lor alternative ἅπας, ἅπασα, ἅπαν (tot, întreg).

Nom.	πας	πασα	παν
Ac.	παντα	πασαν	παν
Gen.	παντος	πασης	παντος
Dat.	παντι	παση	παντι
Nom.	παντες	πασαι	παντα
Ac.	παντας	πασας	παντα
Gen.	παντων	πασων	παντων
Dat.	πασι(ν), παντσι	πασαις	πασι(ν)

Când πας precedă un substantiv articulat înseamnă „tot”:

πασα ἡ πολις – tot orașul.

Când πας precedă un substantiv și este articulat, înseamnă „întreg” sau „tot”:

ἡ πασα πολις – întregul oraș
οἱ παντες ἀποστολοι – toți apostolii.

Atunci când πας este folosit alături de un substantiv nearticulat la singular, înseamnă „fiecare”:

πασα πολις – fiecare oraș.

Când πας precedă un participiu articulat se poate traduce cu „fiecare” – la singular, sau cu „toți cei ce...” – la plural:

πας ὁ πιστευων – fiecare [om] ce crede

1 In. 3:4, πας ὁ ποιων την ἁμαρτιαν – fiecare om care păcătuiește (lit. „tot făcătorul de păcat”);

παντες οἱ ἀκουσαντες – toți cei ce au auzit.

Lc. 2 :18, παντες οἱ ἀκουσαντες ἔθαυμασαν – toți cei care au auzit s-au mirat.

8.2 Adjective neregulate (formă mixtă)

Acestea sunt: πολυς, πολλη, πολυ, și μεγας, μεγαλη, μεγα (mult, -ă; mare).

Nom	πολυς	πολλη	πολυ
Ac.	πολυν	πολλην	πολυ
Gen.	πολλου	πολλης	πολλου
Dat.	πολλω	πολλη	πολλω

Nom.	πολλοι	πολλαι	πολλα
Ac.	πολλους	πολλας	πολλα
Gen.	πολλων	πολλων	πολλων
Dat.	πολλοις	πολλαις	πολλοις

μεγας, μεγαλη, μεγα

Nom.	μεγας	μεγαλη	μεγα
Ac.	μεγαν	μεγαλην	μεγα
Gen.	μεγαλου	μεγαλης	μεγαλου
Dat.	μεγαλω	μεγαλη	μεγαλω

Nom.	μεγαλοι	μεγαλαι	μεγαλα
Ac.	μεγαλους	μεγαλας	μεγαλα
Gen.	μεγαλων	μεγαλων	μεγαλων
Dat.	μεγαλοις	μεγαλαις	μεγαλοις

Adjectivele masculine și neutre la singular au forme scurte la nominativ, acuzativ și vocativ, care respectă formele de declinare a

treia. Restul cazurilor masculinelor și neutrelor și toate formele de feminin se declină ca acelea de declinările 1a și a 2a.

8.3 Gradele de comparație

8.3.1 Gradele de comparație pentru declinările 1a și a 2a

Adjectivele care se declină după paradigma declinării 1a sau 2a formează *gradul comparativ* prin adăugarea sufixelor: -τερος, -τερα, -τερον. De exemplu, adjectivul „nou”, νεος, νεα, νεον devine νεωτερος, νεωτερα, νεωτερον, iar „înțelept”, σοφος, -α, -ον devine σοφωτερος, σοφωτερα, σοφωτερον.

Gradul superlativ se formează prin adăugarea sufixelor -τατος, -τατη, -τατον la rădăcina adjectivului. De exemplu: νεος, -α,-ον, devine νεωτατος, -η, -ον. Sunt, însă, numai trei forme de superlativ de tipul acesta în Noul Testament. De obicei, funcția superlativului în Noul Testament este îndeplinită de gradul comparativ și articol:

Mt. 11:11 - ὁ δε μικροτερος ἐν τη βασιλεια
„cel mai mic în Împărăția...”

Printre exemplele care au legătură cu NT se pot număra și următoarele:

μικρος, μικροτερος, μικροτατος	mic (m.)
πρεσβυς, πρεσβυτερος, πρεσβυτατος	bătrân (m.)

Ca ilustrație, mai jos urmează două adjective trecute prin gradele de comparație la toate genurile:

ἰσχυρος, ἰσχυροτερος, ἰσχυροτατος	puternic (m.)
ἰσχυρα, ἰσχυροτερα, ἰσχυροτατης	puternică (f.)
ἰσχυρον, ἰσχυροτερον, ἰσχυροτατον	puternic (n.)

ἀληθης, ἀληθεστερος, ἀληθεστατος	adevărat (m.)
ἀληθης, ἀληθεστερα, ἀληθεστατης	adevărată (f.)
ἀληθεος, ἀληθεστερον, ἀληθεστατον	adevărat (n)

Uneori, se poate pierde o vocală din rădăcină sau se poate câștiga un grup de sunete, cum este cazul următoarelor adjective:

παλαιος, παλαιτερος (παλαιοτερος), παλαιτατος (παλαιοτατος)	vechi
φιλος, φιλτερος (φιλοτερος), φιλτατος,	drag
σωφρων, σωφρωνεστερος, σωφρονεστατος	chibzuit

8.3.2 Gradele de comparație pentru declinarea a 3a

Adjectivele de declinarea a treia primesc un alt set de terminații, la comparativ și superlativ. Ele au la comparativ formele: - ιων, -ιον sau - ιονος, iar la superlativ: - ιστος, - ιστη, - ιστον (m., f., n.). Exemple de adjective de decl. 3, neregulate (unele au și forme multiple de decl. 3, altele au și forme de decl. 1):

καλος, καλλιον, καλλιστος	bun, frumos
ἀγαθος, κρεισσων(sau -των), κρατιστος	bun
κακος, χειρων - χειρον, χειριστος	rău, defect
κακος, ἥσων - ἥτωνν, ἥκιστα	rău, bolnav
κακιος, κακιων - κακιον, κακιστος	rău
πολυς, πλειων - πλεων, πλειστος	mult
μικρος, ἔτατων - ἔλασων, ἔλαχιστος	mic, puțin
μεγας, μειζων - μειζον, μεγαιστος	mare
ταχυς, θατων - θαπτον (ταχιων), ταχιστος	repede

1.1. Exerciții

Vocabular:

αἰώνιος,-ον- etern,-ă, veșnic,-ă	ἀληθης,-ες - adevărat,-ă
ἅπας, ἅπασα, ἅπαν - tot, întreg	βαθυσ-εια-υ - adânc,-ă
βους, βοος, ὄ, ἦ - bou	ἐγγυς - aproape
κερματιστης,-ου, ὄ - schimbător	πας, πασα, παν - tot, fiecare
πασχα,το - sărbătoarea paștelor	περιστερα, ἦ - porumbel
πολυς, πολλη, πολυ - mult,-ă	πωλεω - vând
ῥαντιζω - stropesc	ῥιπτω - agit, arunc
ἀκολουθεω - urmez	θυω - ucid, jertfesc
ἀπολλυμι - distrug, pier	κλεπτω - fur

1. Analizați adjectivele și adverbele din exemplele următoare:

ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετανοίαν, ὁ δὲ ὀπίσω μου ἔρχομενος ἰσχυροτερός μου ἐστίν (Mt. 3:11)

εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν (1 In. 5:9)

ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τέκνια, καὶ νενικηκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστίν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ (1 In. 4:4)

οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλῶν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά... (Apc. 18:10)

ὁμοία ἐστίν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, κοκκῷ σιναπεῶς... μικροτερον μὲν ἐστίν παντῶν τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῆ μείζων τῶν λαχανῶν ἐστίν καὶ γίνεταὶ δένδρον... (Mt. 13:31-32)

ὦ, γυναι, μεγαλη σου ἡ πιστις, γενηθητω σοι ὡς θελεις (Mt. 15:28)

οὐχι ἡ ψυχη πλειον ἐστιν της τροφης και το σωμα του ἐνδυματος– (Mt. 6:25)